

Informační podpora pro zkušebny

10

Diskusní fórum a Workshop
EUROLABU 2001 v Praze

Sdružení českých zkušeben a laboratoří
Czech Testing Laboratories Association

Z P R Á V A

z Diskusního fora EUROLABU - Ekonomické problémy laboratoří

konaného v Praze, 28. března 2001.

V úvodním slovu **M. Golze**, generální sekretář EUROLABU (dále jen EL) sdělil účastníkům, že se jedná o několik původních setkání odborníků ze zkušebních laboratoří, pro které jsou ekonomické problémy velice závažné. Bez ekonomického zajištění činností těchto laboratoří nemohou provádět svoji činnost k úplné spokojenosti zákazníků.

První Ekonomické fórum pro zkušební laboratoře plných členů EL se konalo v říjnu 2000 v Edinburghu. Současné, probíhající v Praze, je uspořádáno i pro zástupce zkušebních laboratoří z přidružených zemí EL, aby i tyto zkušební laboratoře dostaly prostor k diskusím. Předpokládáné poslední setkání by se mělo konat v roce 2002 v Lisabonu.

Hlavní význam všech setkání je ve sdělení vzájemných informací, zejména:

- Zhodnocení ekonomické situace v rozdílných ekonomikách zemí
- Porovnání cen v laboratorních servisech
- Informace o výzkumných programech
- Informace o zárukách laboratoří.

H. Eberhardt z Austrolabu referoval o **ekonomice zkoušení a úloze laboratoří třetí strany**. Uvedl, že vzhledem k rozmanitým druhům hodnocení shody vyhlášenými místy s různým ekonomickým prostředím na trhu jsou ceny za akreditace různé v různých zemích a přitom se ukazuje, že akreditace v této oblasti pro všechny účastníky není potřeba.

Byl proveden rozbor typů laboratoří podle velikosti a stupňů hodnocení. Předpoklad, že vysoká úroveň laboratoří dává záruky jejich přednostní volby trhem, není pravdivý.

Jsou studovány výhody soukromých laboratoří třetích stran. Jsou konfrontovány v politických a vládních situacích a v obchodních komorách požadujících velmi vysoký stupeň způsobilosti, nezávislosti a nezájatosti, vybavenost nejmodernějším zkušebním zařízením, zvláště v arbitrážních případech. Musí prokázat své oprávnění přinejmenším v akreditačním procesu a nést všechny náklady na akreditaci. Při tvorbě zisku musí soutěžit se všemi subvencovanými laboratořemi a s nízkou kvalitou některých laboratoří ve vztahu k trhu.

Síla soukromých laboratoří třetích stran je v tom, že jsou používány pro práci s vysokým stupněm účinnosti, reagují rychle na trh a vyvíjí zkušební postupy pro nové oblasti tak, aby mohly poskytnout zákazníkům řešení pro jejich problémy. Mají lepší motivace personálu.

Soukromé laboratoře třetí strany potřebují management, který si je vědom skutečnosti, že pozitivní finanční výsledek je předpokladem pro přežití, management musí být velmi aktivní pro trh, laboratoře třetí strany musí poskytnout kvalitu požadovanou klientem, shodující se s předpisy a musí se vyvarovat jakéhokoliv ohrožení z jeho nezájatosti a nezávislosti.

Shrnutí. Je mnoho různých druhů laboratoří v různém ekonomickém prostředí a s různými ekonomickými podmínkami. Volná soutěž v hodnocení shody ohrozí kvalitu zkoušení a není výhodná pro klienty. Soukromé laboratoře třetí strany musí soutěžit na trhu i s laboratořemi s nízkou kvalitou výkonů. Náklady za akreditace jsou velmi vysoké a stěží mohou být pokryty trhem.

Referát "**Ekonomika zkušebních laboratoří a způsoby, jak ji zdokonalit**" přednesl **J. Veber** z VŠE v Praze. Vysvětlil správné řídicí praxe, což je věrné zobrazení ekonomických

aktivit zkušebních laboratoří a dále zabezpečení minimálního vyrovnaného hospodaření zkušebních laboratoří.

Správné ocenění výkonů zkušebních laboratoří je možno provádět buď klasickou výrobní kalkulací (tzv. správnou cenou) anebo limitní cenou vycházející z limitu výrobních nákladů jako rozdíl trhem akceptované ceny snížené o zisk. Zásady řízení:

- Přehled o vynaložených nákladech zkušebních laboratoří lze získat z klasických rozvrhů nákladů, režie a ABC (Activity Based Costing)
- Finanční plánování, vycházející z rozboru finančních cílů (hospodářské aktivity, ukazatelů rentability, ukazatelů likvidity, ukazatelů zadlužení a kapitálového trhu) a z rozboru finančních prostředků (kalkulace, rozpočty a evidence)
- Důraz na měření výkonnosti vycházející ze stanovení záměrů, propojení souvislostí, stanovení měřítek a cílových hodnot, určení akčních programů

Co je vhodné pro zlepšení? Analýza bodu zvratu vycházející z:

- finančních nákladů – platy včetně ředitele, odpisy, náklady na akreditaci a další
- výkonových nákladů – materiál pro činnost zkušebních laboratoří (například chemikálie, fotomateriál a další)
- tržeb v závislostech na výkonech.

R. Čevelík z ITC Zlín přednesl referát na téma "**Soukromé (nestátní) zkušební domy - úloha ekonomiky a otázky v přechodném období české ekonomiky**". V příspěvku se zamýšlel nad pozicí středně velkých zkušeben (obvykle autorizovaných osob dle zákona 22/1997 Sb.) z pohledu:

- potenciálního vstupu ČR do EU,
- globalizačních trendů,
- vývoje legislativy v ČR,
- vývoje trhu zkušebních a certifikačních služeb v ČR a Evropě.

Autor se domnívá, že v oblasti služeb, které jeho firma poskytuje, dochází postupně k nasycení trhu. Proto je třeba přijmout strategická rozhodnutí, zejména definovat střednědobé cíle, kterých má být dosaženo. Dále byly v přednášce shrnuty:

- přehled služeb, které firma poskytuje,
- stručný vývoj od roku 1990 z pohledu průřezových služeb,
- ekonomická pozice (průměr za 6 vedoucích firem v tomto segmentu trhu v ČR).

Autorem byly analyzovány možné příčiny saturace trhu v ČR a pokusil se na jednoduchém srovnání poukázat na „slabost“ malých (z pohledu Evropy a světa) zkušebních domů v ČR s poukazem na velké konkurenční firmy (SGS, TÜV, DNV, Bureau Veritas apod.). Rovněž byly popsány některé příležitosti a hrozby globalizace a vstupu ČR do EU pro zkušební firmy v ČR.

V závěru byla shrnuta nutná doporučení, kroky a postupy dle autora nezbytné k úspěšnému pokračování činnosti podobných firem.

K.Schüttpelz, Technical University of Berlin a **M.Golze**, Federal Institute for Materials Research and Testing (BAM) zpracovali studii "**Ekonomické účinky akreditace zkušebních laboratoří**"

Pro určení ekonomických aspektů a účinků akreditace zkušebních laboratoří a certifikačních míst pro výrobky byly zpracovány dotazníky, pomocí kterých byla sbírána data v Německu v následujících oblastech: v akreditovaných zkušebních laboratořích, v akreditovaných certifikačních místech, v národním akreditačním orgánu a u klientů těchto organizací.

Dotazníkem byla zjišťována: 1. Všeobecná data zkušebních laboratoří (jména, adresy, atd.) 2. Specifická data zkušebních laboratoří (velikost společnosti, klienti, oblasti zkoušení,

atd.) 3. Data akreditace (validita, období akreditace, notifikace, atd.) 4. Výdaj za akreditaci (náklady, atd.) 5. Výskyt potenciálních problémů (rozhled, implementace uznání, standardy, atd.) 6. Motivy a očekávání versus výhody akreditace (zlepšení kvality, zlepšení uspokojení zákazníka, atd.) 7. Efekty akreditace (rozhodnutí o jakosti a související náklady, atd.) 8. Všeobecné otázky (kritéria pro umístění příkazů, atd.)

Provedená analýza vycházela z dat shromážděných ze zkušebních laboratoří od listopadu 1999, kdy byly dotazníky poslány na všech 991 zkušebních laboratoří, které byly akreditovány a registrovány v databázi DARU. Z toho se vrátilo z 29,6%; tj. 294 zkušebních laboratoří odpovědělo.

Shrnutí. Náklady na akreditaci se rovnají 15% průměru ročního obrátu zkušebních laboratoří. 36% účastníků má problémy s cenou ve srovnání s neakreditovanými zkušebními laboratořemi. Výhoda akreditace je vždy pod počátečním očekáváním, 84% účastníků bude obnovovat nebo rozšiřovat své akreditace.

J. Sobola z Technického a zkušebního ústavu stavebního, a.s. v Praze a **J. Šenk** ze Státní zkušebny zemědělských, potravinářských a lesnických strojů v Praze zhodnotili trh **posuzování shody, ekonomické vazby a prostředí pro laboratoře.**

Uvedli, že subjekty působící na trhu jsou správci regulované sféry jako zkušební laboratoře, certifikační orgány a inspekční orgány nebo legislativci, ale zejména jsou to výrobci nebo dovozci. Tržní síly nutí subjekty či orgány posuzování shody mít jednoduché a levné vybavení, snižovat počet vzorků a počet zkoušek, obchodovat s levnými certifikáty, zajišťovat zkoušky subdodávkami a mnohdy k nereserioznímu, takzvanému kovbojskému chování.

V další části autoři porovnávali požadavky předpisů a správních orgánů na pojištění, platbu pokut, členství v různých organizacích, provádění dodatečných činností, zajištění dostupnosti všech služeb bez ohledu na náklady. Porovnávali přístup seriozních a nereseriozních zákazníků vzhledem k odváděným posudkům a službám.

Připomněli, že tržní síly samy o sobě nemohou mnohé problémy řešit, protože v regulované oblasti někteří zákazníci potřebují spíše levné razítko, než kvalitní posudek.

Na závěr doporučili, aby si správci systému všímali zaručené úrovně odpovědnosti, úrovně zadluženosti, technické způsobilosti, skutečného objemu subdodávek, schopnosti zajistit plný rozsah služeb a vzájemných vztahů mezi vlastníky, jednateli společností, posuzovateli, manažery, akcionáři a technickými pracovníky. Ti by měli spravovat systém tak, aby byl rozsah autorizace úměrný finanční a jiné odpovědnosti vůči správci a finančním zárukám směrem k zákazníkovi, aby byla tlumena bezohledná snaha o zisk a aby byl rozumným způsobem řízen trh.

Zpráva

z pracovního semináře EUROLABU - - Základy činností zkušebních laboratoří

konaného v Praze , 29. března 2001.

V úvodním slovu Doc. Ing. **Špaček** z Ministerstva průmyslu a obchodu zhodnotil podíly všech českých organizací na přípravách pro vstup do Evropské unie. Postupně byly vyzdviženy kroky Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví v zajišťování harmonizace českých technických norem s regionálními a celosvětovými normami, při zajišťování základny hodnocení shody autorizovanými osobami a podpory ostatních organizací v oblasti zkušebnictví.

Ocenil přechod české metrologie na podmínky hodnocení vycházející z jednotných evropských přístupů. Činnost Českého institutu pro akreditaci, o.p.s. byla ohodnocena i v celoevropské oblasti a proto byla připomenuta jeho široká spolupráce s partnerskými organizacemi v celé oblasti zkušebnictví až po jednotlivé akreditované subjekty.

Obzvláště byla oceněna činnost Czecholabu, který od začátku jeho založení spolupracoval na odstraňování technických překážek obchodu se všemi zainteresovanými organizacemi. Byl vyzdvižen i osobní podíl prezidenta Czecholabu Ing. Veselého, CSc.

Prezident EUROLABU **H. Czichos** podal stručný přehled struktury a postavení EUROLABU. V rámci 10. výročí činnosti EUROLABU v roce 2000 (založen 27.4.1990) byly krátce zhodnoceny nejvýznačnější akce EUROLABU. Byly to zejména spolupráce v normalizační oblasti, s akreditačním orgánem EA, v oblastech hodnocení nejistot měření, s evropskými komisemi a na EU projektech. Organizace symposií a diskusního fóra, publikační aktivity, spolupráce v komisích EEE (PLG, PT, RM) a řízení činnosti komisí (TC QA a TC PTC).

Po této desetileté úspěšné činnosti se členové řídicího výboru zavázali zajišťovat další rozvoj zkušebnictví v úzké spolupráci s partnerskou organizací EURACHEM a k úzké spolupráci s EA.

Bylo zhodnoceno i zapojení a přínos přidružených zemí prostřednictvím zástupce české organizace CZECHOLABU Ing. Veselého, CSc. Výrazem uznání dobré spolupráce bylo i rozhodnutí EUROLABU, uspořádat Valné shromáždění s doprovodnými akcemi v roce 2001 v Praze.

Informaci o Czecholabu přednesl **J. Veselý**, prezident Czecholabu. Uvedl, že Czecholab je profesní sdružení zájmové skupiny řádných členů ustanovených podle občanského zákoníku. Jeho vedoucí úlohou je prostřednictvím tří sdružení řídit činnost laboratoří a vyhlášených míst pro hodnocení shody, podporovat technologii a obchod v České republice.

Jako vysoce uznávané a respektované profesní společenství Czecholab poskytuje velkou pomoc v procesu připojování k evropskému trhu a garantuje vysoké oprávnění a spolehlivost českých zkušebních laboratoří, certifikačních míst a notifikovaných míst pro hodnocení shody.

Czecholab spolupracuje s EMPA a LGA Bavorsko a má podepsané dohody o spolupráci s HUNGAROLABEM, POLLABEM, EUROLABEM SLOVAKIA a ALLA.

V ČR jsou podepsány dohody o spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem pro místní rozvoj, ÚNMZ, ČIA, Svazem průmyslu a dopravy, Svazem podnikatelů ve stavebnictví v ČR, Českou společností pro stavební právo, Hospodářskou komorou, Českou společností pro jakost, Českým svazem stavebních inženýrů, ČSNI a s dalšími.

O úloze vyhlášených míst pro hodnocení shody hovořil **G.Lindholm**, z Evropské komise. Podle globálního přístupu průhledná a objektivní kritéria postupů vytváří vzájemnou důvěru. Stejně postupy nebo kritéria jsou v dobrovolných i v regulovaných sektorech. Hodnocení podle EN 45 000 dává předpoklad pro nízkou cenu, z praktického hlediska se vytváří průhlednost. Poslední úspěch je v publikacích NM - 14 direktiv publikovaných v roce 2000 a zbývající příkazy budou zpracovány v několika málo dalších měsících. Nastávající dosažitelné databáze v Evropě v roce 2001 budou v EU NM, MRA CAB, PECA CAB. Hlavní nynější aktivitou je komunikace zhodnocená v novém přístupu, který nemění principy. Soustřeďuje se na realizaci aspektů zahrnujících NM včetně dohledu na trhu a na značku CE. Poučuje se z minulosti, pokračuje činnostmi v pracovních komisích v NM, MJVP, atd.

Přednášející seznámil s výhledy v hodnocení neharmonizované neregulované sféry. Dva aspekty jsou ve vnitřním trhu rozhodující: volný pohyb zboží a konkurenční schopnosti. Zanedlouho bude zahájeno studium hospodářského dopadu hodnocení shody, které pokryje harmonizované, neharmonizované a nezávislé subjekty.

Byla přednesena výzva k rozšíření dohody PECA, která je dosud podepsaná jen s ČR a EU. S ostatními zeměmi začalo vyjednávání.

Závěry: 1. Pro správné fungování a úspěšné rozšíření vnitřního trhu je naléhavá vzájemná důvěra. 2. Navržený globální přístup přináší podporováním průhlednosti a vzájemné důvěry minimalizaci nákladů. 3. Jakost pro budoucnost dále podpoří ISO řady 17 000.

O problémech notifikace a autorizace hovořil **V. Petřík** z Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví v Praze. Systém hodnocení shody v České republice je založen na stejném principu jako systém použitý ve zvláštním sektoru (pokrytém novým přístupem směrnic) v EU. Základní principy nového přístupu, globálního přístupu, modulárního přístupu a závaznosti směrnice jsou aplikovány v českém systému. Cíl plně kompatibilního systému hodnocení shody ČR s EU systémem je specifikován v článku 75 evropské dohody.

Úloha notifikovaných míst v EU je v českém systému hodnocení shody dána autorizovanými místy, požadavky pro jejich autorizaci jsou velmi podobné požadavkům aplikovaným v notifikačním postupu.

Legislativní základ pro systém hodnocení shody v ČR je vytvořen zákonem č.22/1997 Sb. ve znění zákona č.71/2000 Sb. a sérií vládních nařízení zahrnujících významný nový přístup směrnic. Nové podmínky pro česká autorizovaná místa jsou vytvořeny PECA, protokolem k evropské dohodě.

Hlavní problémy spojené s notifikací a autorizací se zdají být v:

- potřebě změn v akreditačním procesu s ohledem na speciální aktivity notifikovaných míst; je mnoho případů, kdy se musí působit na základ směrnic, místo normy
- nezbytnosti jasnější definice nezaujatosti a nezávislosti požadavků na notifikovaná místa, zvláště tam, kde je nepřímá finanční nebo vlastnická spoluodpovědnost výrobců
- neexistenci omezení dodatků ke smlouvě
- neexistenci běžného přístupu k notifikaci různých zemí a různých notifikujících úřadů uvnitř jedné země

D. Pierre, předseda EA informoval o **posledním vývoji akreditace v Evropě a ve světě**. EA - evropská spolupráce pro akreditaci - je jednotná organizace. Vysvětlil, co se míní vícestrannou smlouvou a zdůraznil globální zapojení. EA je garance mezinárodní jednoty a je nucena vytvořit klíčovou úlohu ve vyloučení technických překážek obchodu dosažením jednotného přístupu k akreditaci v Evropě, dosažením univerzálního přijetí akreditačních osvědčení a zpráv celosvětově mezi MLA partnery. Vytyčených cílů chce EA dosáhnout vytvořením a udržením důvěry mezi národními akreditačními systémy, podporou a implementací harmonizovaných norem do akreditačních systémů, vytvořením a udržením výměny technických poznatků mezi MLA signatáři a přidruženými členy, dosažením sledovatelnosti měření, vytvořením a rozvojem vícestranné smlouvy uvnitř EA a s nečleny NAO nebo regionálních skupin. Členové EA mají odbornosti a odborné znalosti ve všech typech akreditace. Tato aktiva jsou pozitivní ve prospěch Evropské unie. EA reprezentuje hodnocení shody v evropském společenství v oblasti akreditace, podporuje společenství v poskytování výcviku a rad v národním prosazování a uznání akreditačních systémů, poskytuje odborné rozborů a posudky na které se může evropské společenství spoléhat při hodnocení neevropských NAO, poskytuje jednotnou podporu akreditace při implementaci evropských směrnic.

V přiložené mapě bylo názorně zobrazeno rozmístění MLA signatářů v Evropě. Uvedený stav byl k lednu 2001.

Přístup ČIA k zajištění uznání ze strany mezinárodních organizací působících v oblasti akreditace zhodnotil **J. Ružička** z Českého institutu pro akreditaci, obecně prospěšná společnost v Praze.

Český institut pro akreditaci, o.p.s. je národním akreditačním orgánem ČR. V rámci akreditačního systému ČR je výkonným orgánem, který zabezpečuje akreditaci: zkušebních laboratoří, kalibračních laboratoří, certifikačních orgánů pro certifikaci výrobků, systémů jakosti, EMS, pracovníků, dále inspekčních orgánů, environmentálních ověřovatelů pro program EMAS a organizátorů programů zkoušek způsobilosti.

K 31.12. 2000 bylo akreditováno 323 zkušebních laboratoří, 70 kalibračních laboratoří, 35 certifikačních orgánů certifikujících výrobky, 32 certifikačních orgánů certifikujících systémy jakosti, 10 certifikačních orgánů v oblasti EMS, 19 certifikačních orgánů certifikujících personál, 13 inspekčních orgánů a 2 orgány v oblasti EMAS.

V současné době je ČIA plným členem EA, ILAC a IAF. Institut prošel úspěšně evaluací ze strany EA a jako první z nečlenských států EU a EFTA se stal signatářem MLA EA o vzájemném uznávání výsledků akreditace v oblasti zkoušení, kalibrací a certifikací včetně EMS, signatářem MRA ILAC o vzájemném uznávání výsledků akreditace v oblasti zkoušení a kalibrací a signatářem MLA IAF o vzájemném uznávání výsledků akreditace v oblasti certifikace systémů jakosti podle ISO 9000.

Pro rozvoj akreditačního systému řeší ČIA úkoly nejen v ČR, ale i na mezinárodní úrovni pro zjednodušení předpisů v EA i ILAC, v možnosti spojení několika oblastí akreditace, sjednocování postupů jednotlivých AO, zavádění efektivnějších postupů akreditace hledáním nové formy dozorů a propagaci akreditace v regulované i neregulované sféře.

W. Schwitz, předseda EUROMETU, Švýcarsko, přednesl referát o **vzájemném uznávání, uspořádání a spolupráci v metrologii**.

Měření mají pravdivý význam jen když jsou založená na universálním měřicím systému, když je etalon stanoven s požadovanou přesností a postupy měření jsou projednány se všemi zainteresovanými stranami.

Funkce státních institucí metrologie je výrazná zejména při výzkumu a vývoji metrologie. Jednotnost měření je centrálním prvkem národních institutů metrologie (NMIS), oblastních organizací metrologie (RMOS) a světových organizací metrologie.

Výhledové cíle spolupráce EUROMET jsou pro vývoj bližší spolupráce mezi členy při práci na etalonech, v optimalizaci použití zdrojů a služeb členů a ve zlepšení služeb měření a vytvoření přístupnosti všem členům. Při spolupráci ve výzkumu bude EUROMET směřovat nové úkazy do nových, obvykle primárních norem metrologie. Při porovnávání standardů měření bude provádět srovnání národních standardů v primární nebo sekundární úrovni.

Základním úkolem bude ustavit stupeň rovnocennosti národních etalonů, poskytovat vzájemné uznávání kalibračních a metrologických certifikátů vydaných NMIS. Dále zpracovat projekt k MRA implementaci, projekt formulace procesu a požadavku pro CMC a recenze systémů jakosti. Zorganizovat QS fóra a poskytnutí diskuse a recenze realizace QS v NMIS.

Transformaci české normalizace zhodnotil **O. Kunc** z ČSNI v Praze.

Harmonizace národního systému norem s členskými zeměmi EU otevře volný trh a usnadní volný pohyb zboží na tomto trhu, což je současně jeden z kodexů pro přístup ČR k národnímu systému EU. Proces harmonizace norem začal v roce 1991. Cílem pro implementaci z EN do národního systému bylo převzít více než 80% EN do konce roku 1996. Tento cíl byl splněn a ČR bylo uděleno plné členství v organizacích CEN a CENELEC během roku 1997. Bylo to dáno tím, že začal proces harmonizace norem ihned po získání přidruženého členství v CEN a CENELEC v roce 1991. Stát financoval harmonizaci ze státního rozpočtu. Česká normalizace uspěla v organizujícím systému vedoucích projektů a také v představách efektivních pravidel implementace norem.

Legální pravidla standardizace byla úplně změněná v posledních deseti letech. Povinné normy byly převedené do dobrovolných dokumentů, ČSNI vstoupil do CEN a CENELEC jako plnoprávný člen s úrovní realizace EN mírně nad 80%. V současnosti jsme dosáhli prakticky 100% úrovně implementace. Technické poznatky a profesionální zkušenosti českých expertů jsou postačující pro úspěšnou účast na technické normalizační práci.

O české metrologii ve světle příštího milénia referoval **F. Jelínek** z Českého metrologického institutu v Praze. Metrologie musí uspokojovat potřeby podniků, ústavů, laboratoří jako uživatelů měřících přístrojů a technik, což se vyvíjí souběžně s vědou a novou technologií. Má základ ve výzkumu a vědě a sama o sobě tvoří základ rozvoje nauky o měření. Vysoká úroveň českého národního měřícího systému byla stanovena s ohledem na průmyslovou tradici země. Ten pokrývá všechny kategorie vědecké (základní) metrologie, průmyslové metrologie a legální metrologie.

Další rozvojová politika je založená na rozhodnutích schválených českou vládou v roce 2000. Strategie českých metrologických ústavů se opírá o soustavnou realizaci nové technologie a vybavení s ohledem na ekonomický dopad, službu orientovanou na management a spolupráci s průmyslem, včlenění do mezinárodní spolupráce, harmonizaci s evropskými měřicími systémy a plnou kompatibilitu, aktivní účast na legislativě procesu, orientaci k MRA včetně CIPM klíče srovnání a QMS vývoj, účast na RTD projektech a EUROMET projektech.

Základní metrologické laboratoře ČMI udržují a vyvíjí etalony všech důležitých fyzických a technických měř. Státní etalony jsou srovnávány s BIPM nebo uznanými národními metrologickými instituty.

Sekundární laboratoře institutu poskytují kalibrační servis ve vybraných oborech. Akreditované laboratoře poskytují většinu kalibrací v průmyslu a dalších oblastech.

Služba legální metrologie je poskytována v soulasu s dokumenty OIML a evropskými směnicemi.

Referát "**Trh versus předpisy v oblasti hodnocení shody**" přednesl **L. Thione**, prezident ALPI. Služby trhu musí vycházet ze zajištění jakosti. Základem jsou technické řídicí předpisy a technické normy. Infrastruktura specializovaných činností je dána kvalitou provedení výroby zboží (většinou přímo u výrobců) a zajištěním jakosti souvisejících služeb organizacemi hodnocenými buď veřejnými úřady nebo NAO.

Cíle jsou předepsány v Evropě normami EN řady 45 000 a na mezinárodní úrovni ISO/IEC Guide. Zkušební a kalibrační služby jsou předurčeny v dokumentu ISO/IEC 17025. Při certifikaci výrobků představuje celek adoptovaných technických a administrativních pravidel a postupů takzvaný certifikační systém. Aktivita provedené uvnitř takového systému, s ohledem na daný produkt kategorie u které se dají použít stejné normativní odkazy a odhady metody, reprezentují takzvané certifikační schéma. Zvláštní pozornost byla věnována porovnání dobrovolné oblasti a povinné sféry.

Certifikace systému jakosti a certifikace personální nejsou zdaleka tak problematické jako výrobkové certifikace.

Ideální je dosažení optima rovnováhy mezi dobrovolným hodnocením shody většinou vyžadovaným průmyslovými a ekonomickými potřebami a povinným hodnocením, vycházejícím ze sociálních požadavků. Mnohé řeší nové vydání ISO 9001:2000 a ISO 9004:2000 pro zlepšení efektivitu, konkurenční schopnosti a podnikání průmyslu a pro splnění potřeb a očekávání společnosti, včetně ochrany zdraví a zajištění bezpečnosti. Pro realizaci skutečného a efektivního systému dohledu na trhu je nutné zvláštní přihlídnutí ke shodě povinných požadavků. Zákony nebudou použitelné, jestli nebudou systematické.

M. Mašek ze Svazu podnikatelů ve stavebnictví v ČR přednesl informaci "**Čeští podnikatelé a regulovaná a neregulovaná sféra**" Realizační sféra v oblasti stavebnictví a investiční výstavby musí věnovat pozornost neustále se měnícím podmínkám pro podnikání v podobě změn zákonů o zadávání veřejných zakázek, novelám stavebního zákona, obchodního zákoníku a dlouhé řady dalších norem a předpisů.

Poměrně příznivý stav je dán tím, že i v minulosti byla normativní základna velmi kvalitní a komplexní, československé normy na výrobky či na kvalitu a spolehlivost konstrukcí a staveb byly jedny z nejnáročnějších v Evropě. Rovněž základna zkoušení, testování a prokazování jakosti byla dostatečná. Dnes působí v regulované sféře dostatečné množství oprávněných osob, schopných pokrýt potřeby realizační sféry na zkoušení materiálů, polotovarů a výrobků pro stavby, prokazování shody výrobků podle zákona č. 22/1997 Sb. provádění certifikace systémů jakosti a plnění dalších požadavků v této oblasti.

V Evropě se připravuje norma EN 13833, která bude řešit principy kvalifikace firem pro veřejné zakázky. V současné době je situace taková, že v každé zemi EU je tato problematika řešena jinak.

Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR bude své členy připravovat na vstup ČR do EU. Bude zajišťovat informace o sbližování normové a legislativní základny s normami a legislativou EU v regulované i neregulované sféře. Proto je vítaná a potřebná spolupráce se všemi odbornými organizacemi, které v této sféře působí.

Komentář

Vysoká účast, která předčila více než dvojnásobně účast očekávanou, potvrdila zájem o zvolená témata jak v Diskusním fóru tak v pracovním semináři. Obě akce, nad kterými převzal záštitu ministr průmyslu a obchodu Doc. Ing. Miroslav Grégr, byly vhodně zarámovány vstupními informacemi představitelů MPO, EUROLABU a Czecholabu. K

úspěchu obou akcí, tak jak byly hodnoceny EUROLABEM, přispěli velkým dílem autoři referátů a to jak hlavních referátů, tak i koreferátů. Z přidružených členů EUROLABU se tohoto úkolu plně zhostili zástupci hostitelské země, kteří prezentovali vysokou úroveň činností v celé oblasti českého zkušebnictví a připravenost ke vstupu na jednotný evropský trh se všemi jeho požadavky a zákonitostmi.

Počáteční obava, že náplň referátů bude zaměřena pouze na hodnocení shody a regulovanou sféru, byla smazána velkou částí referátů (zejména zahraničních), ve kterých byly provedeny rozборы problémů a cílů zkoušení v celé jejich oblasti. Po přenesení obsahu tohoto semináře do zkušeben organizovaných v jednotlivých sdruženích, bude s tímto výsledkem určitě spokojena celá sféra zkušeben.

Jediným nedostatkem bylo nevyužití příležitosti prezentace a diskuse ostatními přidruženými členy EUROLABU pro jejich nezájem. Z diskuse jasně vyplynula široká potřeba nasazení zkušebních laboratoří ve výzkumu, výrobě a zejména pro potřeby trhu. Současně se však v České republice začínají projevovat i technické překážky obchodu, způsobované problémy zkušebních laboratoří. Roste totiž průměrný věk personálu zkušeben a zkušební technologie zaostávají. Tím jsou v podstatě dány priority úkolů managementům zkušeben, které však musí být řešeny společně s uživateli jejich výstupů, kteří stále úlohu zkušeben nedoceňují. Obecně bylo konstatováno, že světové změny ovlivňují i prostředí laboratoří. Jednotná Evropa přináší čtyři hlavní tendence, které mají významný dopad na výrobní a dodavatelské organizace a na zajišťování měřicích a zkušebních činností. Jsou to:

- globalizace světového obchodu
- stírání hranic mezi veřejným a soukromým sektorem
- snaha společnosti o vyšší jakost výrobků, větší bezpečnost a ochranu životního prostředí
- urychlování technického pokroku.

Stále více budou platit výroky, že výrobek se stává zbožím, jen když je vyzkoušen nebo hodnocen a že co neměřím to neřídím. Účastníci doporučili, aby pořadatelé publikovali referáty a koreferáty v uceleném sborníku v rámci národní politiky jakosti a pro potřeby EUROLABU a Národního informačního střediska pro podporu jakosti vydali stručný přehled obou akcí s komentářem. Pořadatelé jsou přesvědčeni, že po přenesení obsahu a výsledků obou doprovodných akcí Valného shromáždění EUROLABU jak do zkušeben organizovaných v jednotlivých sdruženích Czecholabu, tak do široké veřejnosti, bude učiněn další pozitivní krok k jednotnému evropskému trhu a ke vstupu České republiky do Evropské unie.

Sestavili: Doc. Ing. Miloslav Jakob, CSc. a Ing. Jaroslav Veselý, CSc.

Pozn.: Přednesené referáty a koreferáty v plném znění jsou uloženy na sekretariátu Czecholabu.

